

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

**do kształcenia na odległość –
III etap edukacyjny – szkoły ponadpodstawowe:
Wiedza o społeczeństwie (WOS)**

**Województwo dolnośląskie –
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Polkowicach**

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Polkowicach

Koncepcja pakietu:

Czas edukacji zdalnej zmusił nauczycieli szkół ponadpodstawowych do zmiany dotychczasowej organizacji pracy i stworzenia całkowicie odmiennej formuły prowadzenia zajęć lekcyjnych – opartych na zupełnie nowych i nieznanymi im wcześniej technikach pracy zdalnej w formule lekcji on-line. Dla licznych nauczycieli oznaczało to często bardzo bolesne wyjście z dotychczasowej „strefy komfortu”, kojarzonej z tradycyjną lekcją w klasie szkolnej, prowadzoną z udziałem zespołów uczniowskich. Nowa formuła wiązała się z dyskomfortem spowodowanym koniecznością zapoznania się z zupełnie nowymi narzędziami pracy, jak i z całkowicie odmiennymi zasadami kontaktów z uczniami oraz z ich opiekunami prawnymi. Szybko okazało się, że warunki pracy w formule zajęć on-line wymuszają stosowanie zupełnie nowych metod nauczania i to na niespotykaną dotąd skalę. Zajęcia w sieci wiążą się z koniecznością wielogodzinnego przebywania ucznia przed ekranem monitora, co z racji swojego charakteru, automatycznie tworzy liczne bariery komunikacyjne i co siłą rzeczy wymusza na nauczycielach zastosowanie zupełnie nowych sposobów prowadzenia zajęć lekcyjnych, często całkowicie odmiennych od stosowanych dotąd metod narracyjnych. Zajęcia on-line intensyfikują znacząco tempo pracy, wymuszają różnorodność wykorzystywanych formuł przekazu treści, zwiększają znacząco aktywność udziałową w lekcji zarówno nauczyciela, jak i ucznia. Konieczność wielu godzin pracy w formule zajęć w sieci wymusza na nauczycielach wzmocnienie przekazu treści lekcyjnych, co z kolei prowadzi do zwiększenia tempa prowadzonych zajęć i co w zamierzeniu ma skutkować uniknięciem znużenia oraz utrzymaniem uwagi ucznia, którego zaangażowania nie można podczas zajęć on-line dyscyplinować tradycyjnymi metodami. Stąd konieczność wielowątkowej narracji przekazu, wymuszenia dzielenia jej na krótkie w formie i treści, kilkuminutowe fragmenty, co wiąże się ze zmienną stosowanych form metodycznych. Wszystko to ma na celu intensyfikację skupienia uwagi ucznia i zwiększenia jego osobistego udziału, a także zaangażowania go w wykonywanie zadań realizowanych podczas lekcji. Zajęcia on-line zmuszają nauczycieli do innowacji. Ich treść opiera się na krótkich narracjach tematycznych, kilkuminutowych fragmentach filmów, licznych ikonografikach, zestawieniach statystycznych, analizach tekstów oraz map, a także krótkich w formie zadaniach indywidualnych. Zastosowanie wymienionych narzędzi dydaktycznych przez nauczycieli, przy znacznym zwiększeniu tempa ich pracy i formuły przekazywanych treści, pozwala na skuteczne edukowanie uczniów, pomimo dyskomfortu polegającego na braku bezpośredniego kontaktu z nimi. Można pokusić się o stwierdzenie, że powyższa sytuacja, związana z formułą nauczania w sieci, jest nieporównywalnie bardziej niekomfortowa dla nauczycieli niż dla uczniów nawykłych od wczesnego dzieciństwa do funkcjonowania w wirtualnym świecie i do stosowania narzędzi elektronicznych w kontaktach interpersonalnych. Zamieszczone poniżej scenariusze lekcji stanowią propozycję wykorzystania zawartych w nich treści podczas zajęć z uczniami, jako

zmodernizowanych narzędzi pracy nauczycieli, a zastosowane w nich formuły nauczania mogą posłużyć do zbudowania nowej przestrzeni pracy z uczniami.

Autorzy tego pakietu są czynnymi nauczycielami – praktykami i sami zmierzyli się z dnia na dzień z koniecznością nauczania zdalnego. Poniżej zamieszczone scenariusze są efektem ich przygotowania się do bieżącej pracy dydaktycznej w szkole w czasie pandemii.

Opracowali:
Grzegorz Kochman
Małgorzata Majewska-Greń

SCENARIUSZ 1 (Z 2)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy II szkoły ponadpodstawowej, II semestr, liceum ogólnokształcące i technikum, zakres rozszerzony

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela WOS

TEMAT: Samorząd terytorialny w Polsce

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Uczeń:

- zapozna się z pojęciem „samorząd terytorialny w RP”,
- pozna zasady regulujące działania samorządu terytorialnego w Polsce (zasady subsydiarności i decentralizacji),
- zapozna się ze strukturą organizacyjną i kompetencjami poszczególnych organów samorządu terytorialnego (na poziomie gminy, powiatu i województwa).

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Uczeń:

- zapozna się z organizacją władzy samorządu terytorialnego w RP,
- pozna przepisy prawne z Konstytucji RP i inne źródła normatywne odnoszące się do samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- pozna wewnętrzną strukturę organizacyjną poszczególnych jednostek władz samorządowych.

METODY PRACY:

- techniki multimedialne,
- wykład z elementami pogadanki,
- filmy edukacyjne,
- praca z infografikami,
- praca z tekstem źródłowym.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer,
- MS Teams,

- program Power Point,
- multimedia – film,
- multibook.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 minut (w tym ok. 8 minut pracy własnej ucznia).

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Powitanie uczniów i czynności administracyjne (ok. 4 minut).

Część 2. Utrwalenie wiadomości – uczniowie odpowiadają na pytania zadawane przez nauczyciela odnoszące się do poprzednich tematów (ok. 5 minut).

Część 3. Nauczyciel wprowadza nowy temat, informując uczniów o jego zakresie problemowym (ok. 1 minuty).

Część 4. Nauczyciel wyświetla z multibooka krótki film na temat definicji, oceny oraz znaczenia samorządu terytorialnego w RP. Po zakończeniu filmu nauczyciel pyta uczniów o rozumienie pojęcia „samorząd terytorialny” oraz o ocenę jego funkcjonowania dla rozwoju RP, na podstawie opinii zaprezentowanej w filmie, jeśli zajdzie taka potrzeba, uzupełnia i poprawia odpowiedzi uczniów (ok. 6 minut).

Część 5. Nauczyciel informuje uczniów o podstawach prawnych dotyczących organizacji i zadań samorządu terytorialnego w RP w oparciu o przykładowe zapisy konstytucji RP oraz ustawy o samorządzie terytorialnym w RP, zamieszczone na stronach www (ok. 8 minut).

Część 6. Nauczyciel poleca uczniom przeczytać w podręczniku 2 krótkie teksty źródłowe na temat pojęć: „decentralizacja” i „subsidiarność”, następnie odpytuje ich ze zrozumienia przeczytanych treści, a jeśli zajdzie taka potrzeba, uzupełnia i poprawia odpowiedzi uczniów (ok. 6 minut).

Część 7. Nauczyciel, wykorzystując elementy wykładu i metodę pogadanki, omawia zasady wyborów samorządowych i organizację władz samorządowych w RP, w oparciu o schematy z prezentacji multimedialnej w programie Power Point, wyjaśniając uczniom problemowe zagadnienia typu: wybory samorządowe, gmina miejska, gmina wiejska, rada powiatu, sejmik samorządowy, zarząd gminy, zarząd powiatu, wójt, burmistrz, prezydent miasta, komisje problemowe (ok. 10 minut).

Część 8. W ramach ewaluacji przeprowadzonych zajęć, uczniowie odpowiadają na zadawane przez nauczyciela pytania dotyczące organizacji samorządu terytorialnego w Polsce w odniesieniu do prezentowanych jednocześnie przez niego zdjęć: urzędu gminy,

sali rady miejskiej, gabinetu burmistrza zamieszczonych w multibooku w zakładce „wizyta w urzędzie”. Jeśli zajdzie taka potrzeba, nauczyciel uzupełnia i poprawia odpowiedzi uczniów (ok. 5 minut).

BIBLIOGRAFIA:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 30.01.2018 r. w sprawie podstawy programowej dla liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z 2020 r. poz. 1248 oraz z 2021 r. poz. 1537).

ZAŁĄCZNIKI:

1. Multibook. Wiedza o społeczeństwie. W centrum uwagi. Zakres rozszerzony. Operon. Film ze strony 289,
2. Konstytucja RP – <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>
3. Multibook. Wiedza o społeczeństwie. W centrum uwagi. Zakres rozszerzony. Operon. Tekst ze strony 290,
4. Multibook. Wiedza o społeczeństwie. W centrum uwagi. Zakres rozszerzony. Operon. Zakładka wizyta w urzędzie za strony 291,
5. Obrazy do prezentacji w Power Point wg wyboru i uznania nauczyciela,

Opracował: Grzegorz Kochman

SCENARIUSZ 2 (Z 2)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy II szkoły ponadpodstawowej, I semestr, liceum ogólnokształcące i technikum, zakres rozszerzony

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela WOS

TEMAT: Media masowe

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Uczeń:

- pozna rodzaje mediów i ich funkcje,
- pozna zasady regulujące funkcjonowanie mediów,
- zapozna się z pojęciami dotyczącymi mediów: media jako czwarta władza, media a debata publiczna, media w Polsce, oraz zasadami funkcjonowania mediów w państwach totalitarnych i autorytarnych.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Uczeń:

- zapozna się z rodzajami mediów i ich rolą w państwach demokratycznych i niedemokratycznych [autorytarnych i totalitarnych],
- przeanalizuje przypadki ograniczania wolności mediów we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych,
- pozna znaczenie krytycyzmu w zakresie odbioru przekazu medialnego.

METODY PRACY:

- techniki multimedialne,
- wykład z elementami pogadanki,
- praca z infografikami.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer,
- MS Teams,
- program Power Point,
- multibook.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 minut (w tym ok. 8 minut pracy własnej ucznia).

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Powitanie uczniów i czynności administracyjne (ok. 4 minut).

Część 2. Utrwalenie wiadomości – uczniowie odpowiadają na pytania zadawane przez nauczyciela odnoszące się do poprzednich tematów (ok. 5 minut).

Część 3. Nauczyciel wprowadza nowy temat, informując uczniów o jego zakresie problemowym (ok. 1 minuty).

Część 4. Nauczyciel, wykorzystując metodę pogadanki, omawia definicję mediów masowych, wymienia rodzaje mediów, a także omawia ich funkcje. Nauczyciel angażuje do udziału w lekcji uczniów, zadając im pytania, jeśli zajdzie taka potrzeba uzupełnia i poprawia odpowiedzi uczniów (ok. 6 minut).

Część 5. Nauczyciel prosi uczniów, aby w oparciu o tekst z podręcznika lub wiedzę własną zdefiniowali pojęcie mediów masowych (ok. 3 minut).

Część 6. Nauczyciel wyjaśnia uczniom znaczenie terminu czwarta władza oraz omawia zasady etyczne zawodu dziennikarza (ok. 5 minut).

Część 7. Uczniowie na polecenie nauczyciela, w oparciu o wiedzę własną lub informacje z dowolnie wybranych stron www, definiują pojęcie *fake news*, oraz podają przykłady sytuacji manipulacji faktami w mediach (ok. 10 minut).

Część 8. Nauczyciel definiuje uczniom pojęcie debaty publicznej, a następnie charakteryzuje rynek mediów w Polsce (ok. 6 minut).

Część 9. W ramach ewaluacji zajęć, nauczyciel poleca uczniom wykonanie zadania domowego, w wyniku którego mają oni ustalić, czym różnią się zasady funkcjonowania mediów w krajach autorytarnych i totalitarnych od zasad funkcjonowania mediów w krajach demokratycznych (ok. 5 minut).

BIBLIOGRAFIA:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 30.01.2018 r. w sprawie podstawy programowej dla liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z 2020 r. poz. 1248 oraz z 2021 r. poz. 1537).

ZAŁĄCZNIKI:

1. W centrum uwagi 2, Podręcznik do wiedzy o społeczeństwie dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony. Tekst ze strony 332.
2. Obrazy do prezentacji w Power Point wg wyboru i uznania nauczyciela.

Opracował: Grzegorz Kochman